

K NĚKTERÝM AKTUÁLNÍM OTÁZKÁM A RYSŮM NAŠÍ VOJENSKÉ DOKTRINY¹⁾

Kapitán Svatoslav Gosman

I

Jednou z nejaktuálnějších otázek soudobého socialistického vojenského myšlení, jehož jádrem jsou poznatky sovětské vojenské vědy, je všestranné posouzení otázek počátečního období války.

S hlediska dosažení plné a všestranné bojové připravenosti a pohotovosti naší lidové armády je proto potěšitelné, že se i u nás stávají tyto otázky předmětem usilovného tvůrčího uvažování, studia a diskuse. Ne neposledním důkazem toho jsou i některé poslední vojenské konference, toto »zvláštní číslo« Vojenské mysli a připravovaná diskuse k těmto problémům.

Souběžně s otázkami počátečního období války jsou u nás (a nutno ihned podotknout, že i často na nevhodných místech) diskutovány i otázky vstřícných a předstihových úderů.

Charakteristickým rysem některých těchto diskusí a úvah — na škodu věcných celkových závěrů na úrovni operačního umění a zejména strategie — je jejich určitá **krajnost a jednostrannost, záležející v úzkém pohledu na válku jen s vojenskoodborného, po případě vojenskotechnického hlediska.** Jestliže takovýto ve své podstatě **netřídní a nepolitický přístup k otázkám vojenství** na stupni taktiky není vždy zcela zřetelný, vystupuje na stupni operačního umění a zejména strategie již zcela zřejmě a **vede k nesprávným i vojenskoodborným závěrům.** V tom je dialektika řešení otázek vojenství na vyšší a nejvyšší úrovni.

Válka není jen ozbrojený zápas, jehož zákonitosti studuje právě vojenská věda. Z poučky, že válka je pokračováním politiky násilnými prostředky, nikterak nevyplývá, že válka je jen ozbrojený zápas, i když ovšem k jeho zabezpečení je za války koncentrováno maximum úsilí zahrnujícího celou oblast státní činnosti a v našem zřízení i lidu. Jak známo, **válka se připravuje a vede nejen (zvláště) vojensky,** to jest ozbrojenými silami. Válka se připravuje a vede též

- **politicky** (zabezpečení účasti lidu ve válce jako výsledek celé politiky státu),
- **ideologicky** (ideologické působení na masy lidu jak vlastní země, tak i zemí nepřátelských a neutrálních),
- **diplomaticky** (upevnění zahraničně politické situace států za války, zabezpečení spojenců, izolace nepřátel, neutralisace kolísajících atd.),
- **kulturně** (specifickými prostředky kultury a umění přecházejícími v ideologické působení na masy lidu),
- **vědecko-technicky** (zabezpečení nejúčinnějších prostředků ozbrojeného zápasu, dosažení převahy a technického předstihu před nepřítelem) a
- **ekonomicky** (maximální rozvoj vlastní ekonomiky a maximální úsilí o zničení ekonomiky protivníka).

¹⁾ Tento článek si neklade za cíl zavádět nový pojem a stavět ho jakoby do protikladu proti pojmu socialistická vojenská věda. Cílem článku je upozornit na třídní základy vojenství a význam politického přístupu k řešení vojenskoodborných otázek.

Z toho tedy plyne, že chceme-li se správně orientovat v tak složitém společenském jevu, jako je válka, musíme — a právě v zájmu ozbrojeného zápasu — vyjít za jeho rámec a brát při svých úvahách válku v celé její mnohotvárnosti a šíři. Jinými slovy řečeno: **vojenská věda nemůže nám obsáhnout všechny směry přípravy a vedení války, nýbrž musí přihlížet k výsledkům všech ostatních společenských a přírodně technických věd.**

To tedy znamená, že chceme-li dojít v úvahách o počátečním období války, o vstřícných a předstihových úderech k vědeckým, vojenskoodborným závěrům, musíme brát v úvahu celou složitost války, zejména její třídní podstatu, **chápat třetí světovou válku** — kdyby nám ji imperialisté vnutili — **jako gigantické mezinárodní třídní sražení**, jehož výsledkem — nepochybně s nemalými našimi oběťmi a ztrátami — by byl definitivní konec imperialismu a v konečných důsledcích i kapitalismu vůbec.

Z tohoto třídního rázu války vyplývá nám i **podřízenost vojenské strategie politice** (a pochopitelně využívání výsledků strategie politikou), určující úlohu politiky v přípravě státu na tuto válku, **určující úloha politiky v stanovení i vojenskostrategických úkolů jak pro válku celou, tak i pro jednotlivá její období** (dnes zejména pro počáteční období).

Tim vším je dána i složitost našich strategicko-operačních úvah o prvním období války, které musí vycházet nejen ze stavu vojenské techniky, organizace armád, stupně příprav nepřátel k rozpoutání této války atd., ale především **z třídního rázu této války, z rázu a poslání našich ozbrojených sil jako armád důsledně nového typu, z koaliční (politické i vojenské) strategie zemí a armád naší socialistické soustavy.**

Domnívám se, že právě jednou z hlavních příčin uvedené škodlivé krajnosti a jednostrannosti při posuzování prvního období války (recidivy »obranářství« z první republiky, pouhá enumerace počtu lidí, techniky a ekonomických ukazatelů, diskuse o naší »útočné« nebo »obránné« vojenskostrategické koncepci, diskuse o útočném nebo obranném zahájení války námi a z toho vyplývající diskuse o »přípustnosti« nebo »politické únosnosti« vstřícných a předstihových úderů a v souvislosti s tím i diskuse o spravedlivém nebo nespravedlivém rázu války z naší strany atd.) je nepochopení nebo nedomyšlení **podstaty, rázu a rysů naší (socialistické) vojenské doktriny.**

II

Není tomu tak dávno, kdy jsme se s plnou vehemencí obořili proti samému pojmu vojenská doktrína. Stalo se tak v době, kdy překonávající důsledky kultu osobnosti jsme začali uznávat i existenci buržoasní vojenské vědy, přes vadné její třídní a metodologické základy. Domnívali jsme se (a tento názor je dosud k naší škodě u nás hojně rozšířen), že vojenská doktrína je »něco dogmatického«, ztrnulého, nevědeckého, vpravdě »doktrinářského«, tedy něco, co nemá žádnou spojitost s vojenskou vědou, ať již s buržoasní nebo socialistickou.

Místo hlubokého rozboru podstaty věci zavrhlí jsme tehdy, byt' subjektivně v dobré vůli, svorně²⁾ existenci vojenských doktrín vůbec a místo tohoto pojmu jsme »zavedli« pojem vojenská věda.

²⁾ Této chyby jsem se rovněž dopustil sám v řadě svých článků i přednášek.

VD²
Avšak bez ohledu na to vojenské doktriny existují dále.³⁾

Kdyby šlo o pouhé osvětlení pojmů, nemělo by smyslu při této příležitosti se u této věci déle zastavovat. Avšak na neštěstí **nejde o pouhé pojmy, nýbrž o samy třídní základy vojenství států, o třídní přístup k řešení všech vojenských otázek.**

Co je to vojenská doktrína?

Zhruba řečeno, je to promítnutí zájmů, názorů a idejí třídy, státu do oblastí způsobů vedení války danou třídou, státem.

Když se M. V. Frunze po prvé snažil definovat vojenskou doktrínu, učinil tyto všeobecné závěry:

- vojenství daného státu vzaté v jeho celku není soběstačnou veličinou a je zcela určováno celkovými životními podmínkami tohoto státu;
- ráz vojenské doktriny, která je v armádě daného státu přijata, je určován rázem všeobecné politické linie té společenské třídy, která stojí v čele státu;
- hlavní podmínka životaschopnosti vojenské doktriny záleží v jejím přísném souladu s všeobecnými cíli státu a hmotnými i duchovními zdroji, jimiž stát disponuje;
- nelze vynalézt doktrínu. Všechny podstatné její složky jsou objektivně dány a práce teoretického myšlení záleží ve vyhledávání těchto složek, v jejich uspořádání do soustavy, v uvedení jich do souladu se základními poučkami vojenské vědy a s požadavky vojenského umění;
- základním teoretickým úkolem pracovníků armády nového typu je:
 - a) studium povahy prostředí, které nás obklopuje,
 - b) stanovení povahy a podstaty vojenských úkolů vyplývajících z podstaty samého státu,
 - c) studium podmínek, které zajistí splnění těchto úkolů jak po stránce hmotných, tak i duchovních předpokladů,
 - d) studium zvláštností výstavby armády nového typu i metod boje, kterých se v ní používá,
 - e) sladění s požadavky vojenské vědy a vojenského umění všech těch zvláštností, které jsou objektivně a nerozlučně spjaty s povahou proletářského státu a revolučního období, které prožíváme.⁴⁾

Socialistická vojenská doktrína, jejímž základem je sovětská vojenská doktrína, je součástí socialistické vojenské ideologie, tou její částí, která je přímo spjata s určením způsobů vedení války v určité etapě poměru třídních sil (v mezinárodním měřítku) a na určitém stupni rozvoje vojenství a válečné techniky. Představuje tedy určitý ne jednou provždy daný systém základních názorů socialistického státu, jeho strany a lidu na vedení války na obranu socialismu a komunismu, nezávislosti a svobody socialistického státu.⁵⁾

³⁾ Vycházejí dokonce celé knihy věnované jen tomuto tematu. Tak na př. americký generál Smith zcela správně nazval svou knihu »Vojenská doktrína USA«. Také v Sovětském svazu, jak jsem se nedávno osobně přesvědčil, je pojem vojenská doktrína běžný.

⁴⁾ M. V. Frunze, Vybraná díla, str. 126.

⁵⁾ Tyto řádky si nečiní nárok na stanovení definice. Je jasné, že tyto otázky vyžadují zvláštních, samostatných prací a hlubšího rozpracování.

Socialistická vojenská doktrina je ve své podstatě dnes jednotná pro všechny socialistické země. To vyplývá ze stejného třídního základu socialistického státu, ze stejné ideologie a ze stejných politických cílů těchto států, ze stejných základů jejich vnitřní a zahraniční politiky a ze stejného nepřítele. Praktickým výrazem jednotnosti a totožnosti těchto zájmů v oblasti vojenství je dnes i Varšavská smlouva.

Na rozdíl od naší v podstatě jednotné vojenské doktriny socialistických států není **a neexistuje jednotná imperialistická doktrina.** I když jednotlivé imperialistické státy mají stejný třídní základ a usilují o zničení naší socialistické soustavy, jsou **zájmy vládnoucích tříd** jednotlivých imperialistických zemí často protichůdné, což nalézá svůj výraz i ve vojenských doktrínách těchto států. Stejně tak nelze **hovořit ani o jednotné buržoasní nebo kapitalistické doktríně.** Je naprosto jasné, že rozdílné mocenské postavení v kapitalistickém světě diktuje i rozdílné doktriny (i když mají řadu shodných rysů). Z těchto a dalších důvodů se zdá správné hovořit i nadále na př. o vojenské doktríně fašistického Německa, o vojenské doktríně USA, o západoněmecké vojenské doktríně, o švýcarské vojenské doktríně, o indické vojenské doktríně a p.

Socialistická vojenská doktrina obrazy tedy v sobě a svým způsobem konkretisuje všechny podstatné rysy a myšlenky socialistické vojenské ideologie. Pochopení hlavní myšlenky, rysů naší socialistické vojenské ideologie promítnuté do naší jednotné socialistické vojenské doktriny nám umožňuje jediné správně se orientovat ve všech složitých otázkách soudobého vojenství při určování rázu válek, počátečního období, vstřícných a předstihových úderů atd. z posic vítězícího socialismu, z posic marxismu-leninismu.

Vůdčí myšlenkou naší socialistické vojenské ideologie je idea vítězné obrany jednotlivých socialistických zemí celého socialistického tábora, spravedlivost a zákonnost těch válek, které jsou socialistickému státu (státům) vnuceny.

Všechny dosavadní války spravedlivého rázu, které byly kdy v historii vedeny, mohly se přeměnit a také se skutečně často přeměňovaly ve války nespravedlivé. Specifiku tu tvoří jen války na obranu socialistického státu, jehož třídní ráz zajišťuje, že války, které takovýto stát vede, jsou vždy spravedlivé, a nemohou se proto za žádných okolností přeměnit v nespravedlivé.

Čím se určuje spravedlnost, zákonnost válek?

Ta není dána čistě vojenskými znaky. Tak na příklad **pro určení spravedlivého rázu války není rozhodující, kdo byl napaden, na území koho bojují vojska, útočí-li nebo brání-li se vojska** nebo podobně. Pro určení spravedlivého rázu válek našeho období je však **rozhodující pokrokovost třídy (státu) vedoucí válku, směřující k ochraně nového vyššího společenského řádu, k zničení vykořisťovatelských tříd a k obraně lidu proti cizí okupaci.**

»Oprávněnost a spravedlivost s jakého hlediska? Jen s hlediska ... proletariátu a jeho boje za své osvobození; jiné hledisko neuznáváme ...«⁹⁾

Právě v souvislosti s našimi úvahami o rázu naší činnosti na počátku příští světové války musíme mít neustále na zřeteli, že **spravedlivá válka**

⁹⁾ V. I. Lenin, Stati o vojenství, Naše vojsko, str. 288.

je zákonná bez ohledu na to, zda je obranná nebo útočná ve smyslu vojenské strategie. Válka socialistického státu (koalice socialistických států) nemůže být nikdy válkou agresivní, i když je vedena od samého počátku útočnou činností. Vždyť agrese jako pojmu se používá, zcela správně, výhradně pro akty a války nespravedlivé, t. j. takové, jejichž cíle jsou protikladné konečným zájmům lidu, vývoji lidské společnosti, pokroku.

Ideji spravedlivosti a zákonnosti válek socialistického státu (koalice socialistických států) zcela odpovídá a zejména v současné době (s vojenskou i politickou stránkou) **útočný duch naší socialistické vojenské doktriny.**

Útočný duch naší socialistické vojenské doktriny vyplývá ze dvou jejích stránek, vojenské i politicko-odborné.

S politického hlediska je dán rázem státu (států) diktatury proletariátu, historickým posláním proletariátu v naší epoše vítězství socialistické revoluce na celém světě jako hrobaře starého kapitalistického řádu. Tato útočnost vlastní nové třídě, která osvobozujíc sebe osvobozuje zároveň i celé lidstvo, nemá principiálně nic společného s agresivitou oněch imperialistických kruhů, jejichž agresivní zájmy jsou na hony vzdáleny skutečným zájmům lidu, vývoje lidstva, pokroku a míru.

S vojenského hlediska je dán útočný duch naší socialistické vojenské doktriny i zevšeobecněním staletých zkušeností lidstva z válek a revolucí, které učí, že se vítězství dosahuje jediné útočnou činností. Rozumí se samo sebou, že útočný duch, který prostupuje socialistické vojenské umění, neznamená zavržení obrany jako druhu bojové činnosti. Naše vojenské umění přiznává význam obrany v soudobých podmínkách, ale dovedně je podřizuje zájmům k vyřešení úkolů útočného rázu.

Nelze však zásadně směšovat dva pojmy: aktivní obranu socialistické vlasti v politickém slova smyslu a vojenskou obranu jako druh bojové činnosti. Vždyť **vojenská obrana socialistických států (koalice států) dnes více než kdy jindy právě předpokládá využití všech prostředků a způsobů vedení války, především pak způsobů a forem útočného rázu.**

Socialistická vojenská doktrina je rovněž proniknuta duchem **proletářského internacionalismu.** Co to znamená?

To rovněž znamená, že pojem obrany první socialistické země — SSSR — je nutno brát v jednotě s pojmem obrany ostatních zemí socialistického tábora. V soudobých podmínkách etapy socialistické revoluce, kdy se socialismus stal světovou soustavou, je **obrana zemí socialistického tábora věcí SSSR, stejně tak jako obrana a zajištění nedotknutelnosti SSSR je věcí všech zemí socialistického tábora.** Konkrétním vyjádřením tohoto nerozporného vojenského svazku socialistického tábora v čele s SSSR je **Varšavská smlouva, jejíž upevňování je v současné době věc mimořádné důležitosti.**

Idea proletářského internacionalismu nachází plně svůj výraz v pobytu sovětských vojsk na území Rumunska, Maďarska, Polska a NDR v souladu s platnými mezinárodními závazky SSSR i Varšavské smlouvy.

Názorným dokladem konkrétního projevu proletářského internacionalismu ozbrojených sil v SSSR byla jejich nedávná ozbrojená pomoc maďarskému lidu v jeho boji proti kontrarevoluci.

Rovněž naše lidová armáda plnila v době maďarských událostí zcela v duchu proletářského internacionalismu svůj důležitý úkol, zejména na jižních hranicích Slovenska.

Situace je dnes taková, že — jak ukazují zkušenosti — období zmirňování mezinárodního napětí může být rychle vystřídáno prudkým zostřením situace »až na pokraj války«. ⁷⁾ Není vyloučeno, že donucení piklemi imperialistů, i v budoucnosti budeme musít v zájmu obrany naší vlasti. SSSR a ostatních socialistických států nasadit rychle naše vojska.

»Bude-li tedy celková mezinárodní situace taková, že pomoc poskytnutá zvenčí bude moci přinést rozhodující politické a vojenské výsledky, musí být a bude tato pomoc poskytnuta.«⁸⁾

K tomu, aby naše armáda byla kdykoli schopna a kamkoli účinně zasáhnout, je třeba **neustále nejvyšší bojové pohotovosti jako nejvrcholnějšího projevu útočného ducha naší lidové armády v míru.**

III

Z třídní povahy imperialistických států a z rázu jejich lupičských dobovačných cílů, o jejichž dosažení usilují připravovanou válkou, vyplývá logický způsob vedení této války i způsoby jejího rozpoutání. Dosavadní dějiny válek učí, že války mohou začít formálním vyhlášením války nebo rozrůstáním místního válečného konfliktu ve světový nebo nenadálým napadením, nevyhlášenou agresí.

Zejména poslední způsob je charakteristický pro imperialistické státy našeho století.

Se změnou poměru třídních sil na mezinárodní aréně tou měrou, jak se zužuje základna světového kapitalismu a že je horečně vyvíjena nová a nová technika, nezůstávají beze změny ani způsoby přípravy imperialistů k rozpoutání války.

Příští světová válka, jak ji imperialisté chystají, se v nových podmínkách — a to můžeme říci je nová zákonitost — připravuje celá desetiletí. Nový poměr třídních sil a nová technika vedou imperialisty k tomu, aby připravovali rozpoutání války, jak ukazují nesčetné jejich projevy a konkrétní přípravy, bez provedení mobilisace, bez klasického stahování vojsk k hranicím státu, který má být napaden, s využitím prvku nenadálého napadení za masových úderů zbraní hromadného ničení.

Určitou zákonitost rovněž je, že vzhledem k mnohaletým přípravám **nemusí před touto válkou předcházet období tak zvaného zvýšeného napětí.** Konečně i Hitler, dříve než nenadále napadl, ukolébával svou příští oběť mírovými prohlášeními a pakty o neútočení, aby ji vzápětí nenadále napadl.

Soudobý imperialismus vynášel rovněž nový pojem usnadňující náhlé rozpoutání války. Je jím v podstatě ono Dullesovo heslo **»dovést svět až na pokraj války«**, což ve svém pravýznamu znamená otupit bdělost národů usilovnými »rotacemi« vojsk, rozsáhlými a opakujícími se velkými cvičeními s vojsky při nichž statisíce lidí a množství válečné techniky je přiváděno do mobilizační pohotovosti. Formy »intoxikace«, jak je tento způsob otupování naší bdělosti jinak nazýván v odborném kapitalistickém vojenském tisku, mohou záležet i v **neustálém a opakujícím se přivádění svazků**

⁷⁾ Známý Dullesův výrok trefně vyjadřující podstatu a cíle zahraniční politiky USA.

⁸⁾ M. V. Frunze, Vybraná díla, Naše vojsko, str. 153.

a bojové techniky do mobilizační pohotovosti, ve vydávání různých rozkazů strategického rázu, jež jsou v zápětí odvolávány, atd., tedy tak, aby touto soustavnou a opakovanou činností byla otupena naše bdělost do okamžiku, kdy bude vydán skutečný rozkaz k agresivnímu tažení.

Nové možnosti rozpoutání války se naskytují imperialistům — používám jejich slov — s rozpoutáním kontrarevolučního puče v Maďarsku. V době maďarských událostí si ne jeden imperialistický generál pochvaloval, jak mu tato kontrarevoluce »otevřela oči« v možnostech rozpoutání agrese. Není dnes pro nás žádným tajemstvím, že v imperialistických plánech existuje nová varianta rozpoutání světové války. Podle této varianty nezačne válka ihned střetnutím hlavních sil dvou táborů, nýbrž rozpoutáním kontrarevolučního puče v NDR; podle této varianty má přispěchat »na pomoc východním bratrům« atomový západoněmecký bundeswehr, kterému pak mají »pomoci« opět vojska NATO atd. Byť se zdála tato varianta sebeobdobrušnější, přece jen jako možná varianta skutečně existuje, a proto je s ní nutno počítat.⁹⁾

Což může ještě za takového stavu příprav k napadení našeho tábora imperialisty za současného poměru třídních sil a naší připravenosti v mezinárodním měřítku a za současného stavu rozvoje válečné techniky existovat ještě otázka, jaký musí být druh naší činnosti v prvním období války?

Vždyť naše armády, kdyby byly připravovány jen na obrannou bojovou činnost, byly by předem určeny k masovým ztrátám a k porážce. Jenom rozhodná, smělá, aktivní útočná činnost může zabezpečit armádám našeho tábora zničení nepřítele, vnucení mu naší vůle od samého prvopočátku války, k dosažení vítězství nad ním.

Proto rozpracování možných forem aktivní dravé, útočné činnosti naší armády v rámci naší socialistické vojenské koalice je základním úkolem naší socialistické vojenské vědy v současné době.

Třeba vštípit všem příslušníkům naší armády a zejména velitelskému sboru, že se neblahý rok 1941, rok přepadení SSSR, jehož opakování by v nových podmínkách mohlo mít velmi těžké a katastrofální následky, nemůže a nesmí nikdy opakovat.

»Nedopustíme, aby se opakoval rok 1941, kdy jsme nemohli odrazit úder fašistických vojsk tak, jak se sluší odrazit agresora, což náš lid zaplatil těžkými oběťmi a prolil mnoho krve.«¹⁰⁾

Tim se dostáváme i k otázce zejména tak politicky delikátní, jako jsou otázky vstřícných a předstihových úderů.

Je třeba předem říci, že praktické řešení těchto otázek dotýkajících se samé podstaty naší socialistické vojenské doktriny a spojeného strategického velení a plánování v rámci varšavské koalice socialistických států je otázka, kterou nelze nikdy řešit konkrétně ani na diskusích na širokém a

⁹⁾ Není bez zajímavosti, že se nedávno konalo v demokratické části Berlína velké cvičení lidové policie a lidových milic, které sledovalo

— procvičení součinnosti těchto složek při možném pokusu imperialistů o rozpoutání kontrarevolučního puče v Berlíně a NDR,

— propagandistické cíle, to jest dokázat, že NDR je připravena v zárodku tvrdě potlačit sebemenší pokus o rozpoutání této nové válečné varianty.

¹⁰⁾ Maršál SSSR Žukov ve své řeči ve vojenské akademii v Indii. Krasnaja zvezda, 23. 3. 1957.

nepovolaném fóru (jak se to u nás někdy děje), ani v tomto časopise. Je pochopitelné, že tyto otázky, které bude především řešit KSSS s ostatními komunistickými stranami našich zemí a zároveň velení Sovětské armády v součinnosti s nejvyššími vojenskými představiteli armád socialistických zemí, jsou těmito otázkami, které podléhají v našem vlastním zájmu nejprůběžnějšímu utajení.¹¹⁾

V zásadě je však možné říci asi toto:

1. Je nesporné, že kdyby chodem událostí byly armády našeho tábora donuceny k takovým krokům v zájmu uchránění míru nebo k vybojování strategické iniciativy v zájmu našeho vítězství ve válce vnucené nám imperialisty, byl by to **svrchované spravedlivý a zákonný akt**. Bylo již uvedeno, že o spravedlivém rázu války nerozhodují vojenské znaky, jako kdo se brání nebo útočí, kdo zaútočí první, atd., nýbrž především politické cíle, které se těmito akcemi sledují. Je jasné, že naše zřízení a vlády našich států, kde není vykořisťovatelských tříd, nikdy nemohou dát našim ozbrojeným silám jiné úkoly než ty, které souvisí s obranou lidu, s obranou jeho zájmů a revolučních vymožeností.

Je zajímavé, jak již před desítkami let byla tato otázka naprosto jasná na příklad samému Marxovi, když v jednom ze svých dopisů napsal: *»Kugelmann si plete obrannou válku s obrannými vojenskými operacemi. Předpadne-li mne tedy nějaký chlap na ulici, smím jen odrážet jeho rány, ale nesmím ho srazit k zemi, poněvadž bych se proměnil v útočníka! U těchto lidí číší z každého slova nedostatek dialektiky.«¹²⁾*

Rovněž M. V. Frunze učil velitelský sbor mladé Sovětské armády, že *»není vůbec vyloučena možnost, že nastane taková situace, při které možná proletářskému státu nezbude než vzít iniciativu zahájení operací na sebe.«¹³⁾*

2. Vzhledem k tomu, že obrana naší vlasti spočívá na pevných základech spojenectví s SSSR a svazku socialistických armád ve Varšavské smlouvě za vedoucí úlohy SSSR, je nutné vždy, když uvažujeme o možné činnosti našich ozbrojených sil v počátečním období této války (zejména při otázce vstřícných a předstihových úderů), **uvažovat pouze v rámci a s hlediska celé Varšavské smlouvy sledující obranu zájmů celého našeho tábora.**

3. Je nasnadě, že diskutující o možné činnosti našich ozbrojených sil **musíme uvažovat i o možnosti provedení vstřícných a předstihových úderů jako o jedné z možných variant činnosti ozbrojených sil našeho tábora na počátku třetí světové války.**

Domnívám se, že dnes je hluboce škodlivé nepřipouštět tuto variantu vůbec ze strachu *»abychom se nestali útočníky«*. Důvody vyvracející toto netřídní a nesprávné stanovisko byly již vyloženy. Stejně **nesprávné by však bylo uvažovat o této variantě jako o jediné a předem vylučovat vše-**

¹¹⁾ Při návštěvě SSSR jsem se přesvědčil, že i když každému sovětskému důstojníkovi je vlastní útočný ráz socialistické vojenské doktriny, zákonnost spravedlivých válek, které vede SSSR nebo které budou přinuceny vést socialistické státy v koalici atd., nevede se o těchto otázkách ani veřejná diskuse, ani nejsou z pochopitelných důvodů široce publikovány v sovětském vojenském odborném tisku.

¹²⁾ K. Marx ve svém dopise B. Engelsovi ze 17. 8. 1870. Marx-Engels, Vybrané dopisy, Svoboda 1952, str. 224.

¹³⁾ M. V. Frunze, Vybraná díla, Naše vojsko, str. 153.

chny dosavadní možné varianty, jakož i ty, jejichž použití by se ukázalo nejúčelnějším za té nové situace, kterou je dnes možno jen těžko předvídat.

4. Ještě jednu poznámku.

Když v mladé Sovětské armádě byla diskutována i tato forma činnosti, byl M. V. Frunze otázan, zda velitelé mají vědět, že *»v jisté situaci a za jistých podmínek můžeme vyrazit do útoku za hranice naší země«*. M. V. Frunze na to tehdy odpověděl: *»Já na to odpovídám, že mají. Náš velitelský sbor a armáda to mají vědět. Po této stránce nelze vést výchovu v duchu obranářství.«*¹⁴⁾

Zároveň však M. V. Frunze poznamenal, že nejškodlivější by bylo mluvit o útočných válkách z naší strany, vytrubovat to na shromážděních, v novinách atd., což by bylo jenom *»škodlivé pro věc, hloupé, nemarxistické«*.

*»Přeji si nedělat hluk, nevytrubovat do světa a nekřičet, avšak přeji si zároveň, aby každý voják Rudé armády byl prodchnut proletářskou ideologií, zejména aby jí bylo proniknuto jádro armády — velitelský sbor.«*¹⁵⁾

Domnívám se, že k jasnosti těchto slov M. V. Frunze, velkého proletářského vojevůdce, není třeba nic dodávat.

Úkol politického zabezpečení bojové činnosti ozbrojených sil v příští světové válce a zejména v jejím počátečním období nezáleží tedy v planých někdy diskusích o tom, zda budeme či nebudeme provádět vstřícné a předstihové údery, nýbrž v trpělivé a soustavné denní přesvědčovací práci, ve vštípení základních myšlenek a rysů naší socialistické vojenské ideologie a socialistické vojenské doktriny každému příslušníku armády, zejména velitelskému sboru.

Úkol vojenskoodborného zabezpečení bojové činnosti našich ozbrojených sil v příští světové válce a zejména v jejím počátečním období záleží v dosažení maximální stále a všestranné bojové pohotovosti naší armády, připravené v jakémkoli okamžiku vyrazit rychle, rozhodnými útočnými akcemi proti agresorovi.

To je několik poznámek k některým otázkám rysů naší socialistické vojenské doktriny a na okraj právě vedených diskusí o rázu bojové činnosti našich ozbrojených sil v počátečním období příští světové války.

^{14), 15)} M. V. Frunze, Vybraná díla, Naše vojsko, str. 176.